

Høringsinnspill til ekspertgruppen for barn i fattige familier

- **organisasjonsnettverket Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU)**

Organisasjonsnettverket Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU) takker for muligheten til å komme med innspill til Ekspertgruppen for barn i fattige familier. Vi håper at arbeidet som legges ned vil gjøre det lettere for barn som lever i fattige familier å delta i fritidsaktivitet og at en klarer å belyse de sammensatte årsakene til utenforskap som også gjenspeiler seg på fritidsarenaen til barn og unge.

Nasjonal dugnad mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge (NDFU) ble startet i 2013. Vi som står samlet i NDFU-nettverket har forpliktet oss til å arbeide sammen mot fattigdom og utenforskap blant barn og unge. Gjennom å samarbeide om å redusere utenforskap og fattigdom ønsker NDFU å bidra til at barn og unge har en god, trygg og utviklende oppvekst. Dette gjør vi gjennom å bidra til å realisere barns rettigheter som beskrevet i FNs barnekonvensjon og gjennom vårt felles prosjekt *ALLEMED*¹ hvor vi særlig arbeider mot utenforskap som er direkte eller indirekte knyttet til økonomi. Det finnes i dag tre ALLEMED-verktøy, et som er laget for bruk i frivillige organisasjoner, et som er tilpasset til bruk for kommunalt ansatte og et medvirkningsverktøy til bruk av barn og unge selv. I tillegg finnes informasjonsverktøy som ALLEMED-Håndboken² og det digitale Norgeskartet Inkluderendefritid.no³.

Arbeidet med dugnaden ledes av en styringsgruppe bestående av Røde Kors, Redd Barna, KFUK-KFUM, Norges Idrettsforbund, Kirkens Bymisjon, Frelsesarmeen, Ungdom og Fritid, LNU, Norges Musikkorpsforbund og Frivillighet Norge. I tillegg har en rekke organisasjoner som allerede aktivt jobber med inkludering av barn og unge, eller som ønsker å bli enda bedre på dette, sluttet seg til dugnaden⁴.

NDFU har følgende konkrete innspill som vi ber ekspertgruppen følge opp

- Sikre forankring og oppfølging av Fritidserklæringen lokalt og nasjonalt med tilstrekkelige tiltak for at alle barn har mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet.
- Sikre økt støtte til gratis lavterskel aktivitetstilbud og til at det er nok lokale midler til eks. fritidskasser for å dekke deltakelse for enkeltbarn og unge, både i hverdagen og i skoleferier.
- Sikre at barn og unge involveres og kan uttale seg om egen fritid og medvirke på fritidsfeltet.
- Sikre ordninger for oppfølging av barn i familier som mottar støtte til livsopphold fra Nav
- Sikre tilgjengelige gratis lokaler for unge og organisasjoner for å redusere kostnadsnivå

¹ www.allemed.no

² <https://www.allemed.no/verktoykasse/handbok/digital-allemed-handbok>

³ <https://inkluderendefritid.no/>

⁴ Frelsesarmeen, UNICEF, LNU, KFUK-KFUM, Norges Idrettsforbund, Norges Speiderforbund, Framfylkingen, Ung Org, Blå Kors Ung, Ung Kirkesang, Skjærgårds LIVE, Stiftelsen Skjærgårds, Frivillighet Norge, Ungdom og Fritid, Voksne for barn, ACTA, Norges Handikapforbund Ungdom, Vellenes Fellesorganisasjon, Nasjonalforeningen for folkehelsen, Den norske kirke, MiR, 4H, Norsk Friluftsliv, Norges Frivilligsentraler, UNOF De unges orkesterforbund, Norges Musikkorpsforbund, KFUK-KFUM Speiderne, Redd Barna, Røde Kors, Kirkens Bymisjon Norges Ungdomslag, DNT ung, Unge funksjonshemmede, Ohana.

Fritidsaktiviteter og møteplasser

NDFU har vært bidragsyter i utviklingen av og i re-signeringen av Fritidserklæringen (2022) som bygger på FNs konvensjon om barnets rettigheter art.31. NDFU mener at artikkel 31 *barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet* også er viktig inn i ekspertgruppens arbeid.

Deltakelsen i fritidsaktiviteter blant dem med lav sosioøkonomisk status er halvparten så høy som blant dem med høy sosioøkonomisk status⁵. I Røde Kors sin rapport; “Når barn må være voksne” forteller 1 av 5 at de har latt være å delta i én eller flere fritidsaktiviteter fordi familien ikke hadde råd. Fattigdom fører på denne måten til at barn ekskluderes fra sosiale, kulturelle og idrettslige arenaer og dermed forsterkes også opplevelsen av å ikke høre til.

Slikt utenforskap er urettferdig og ødeleggende for barns utvikling og vekst. At en ikke får ha en aktiv fritid med mening har ikke bare betydning her og nå eller for den “konkrete” aktiviteten en ikke får deltatt på, men deltakelse på fritidsarenaer har ofte betydning langt ut over den enkelte aktivitet. På fritidsaktivitet utvikles sosiale ferdigheter, tilhørighet til fellesskap og mestringsfølelse, videre opplever en også trygge møter med voksenpersoner. Dette er erfaringer som spiller inn i utvikling av selvfølelse og fremtidsutsikter.

Fra NDFU sin side vil vi vektlegge betydningen av å øke samspillet mellom tilbyderne av aktivitet (frivillige og ideelle) og det offentlige apparatet. Det er behov for at kommuner kartlegger barrierer for barn og unges deltagelse i fritidsaktiviteter, har en plan for og iverksetter tiltak for å motvirke dette. I tillegg til medlemsavgifter er særlig utstyrskrav og transportmuligheter og -utgifter til hindrer for deltagelse i fritidsaktiviteter.

Tilgang på lokaler

En stor utfordring for organisasjoner og grupper av frivillige som driver aktivitet for barn og unge, er tilgang på lokaler å være i. Samtidig er det mange offentlige bygg, som skoler, forsamlingshus og annet, som står tomme. En kartlegging gjort av UngOrg i Oslo fant at kun 5 av 143 Osloskoler⁶ var tilgjengelige for helgeseminar. Mange av organisasjonene som lager aktivitet for barn og unge ønsker å inkludere så bredt som mulig, men når frivillige må bruke mye tid på å finne lokaler, og ofte blir avvist, er det vanskelig. Vi vet lite om hvorfor skoleeierne ikke vil låne ut skoler.

Oppfølging av barn i familier som mottar støtte til livsopphold fra Nav

I 2017 var det 21 500 barn i familier som mottok sosialhjelp, i 2021 hadde tallet økt til 64 000 barn hvor en stor del av disse barna bor i en husstand der familien lever av sosialhjelp alene. Som beskrevet over viser forskning at barn som vokser opp i familier med lav inntekt har betydelig lavere deltagelse i fritidsaktivitet.

⁵ 1 Jacobsen S.E mfl. (2021) Sosial ulikhet i barn og unges deltagelse i organiserte fritidsaktiviteter

⁶ https://www.ungorg.no/wp-content/uploads/2022/03/Frivillighetsmeldingen_2022_digital.pdf

NDFU oppfordrer Ekspertutvalget til å se nærmere på hvilken rolle NAV har og kan ha i møte med barn i familier som mottar støtte til livsopphold og hvordan dette arbeidet kan styrkes for å gi barn og unge likere muligheter til deltakelse i fritidsaktiviteter. Det er dessverre grunn til å tro at disse barna, på tross av at familien er i kontakt med det offentlige gjennom Nav, i mye mindre grad deltar i idrett og annen fritidsaktivitet og at vi per i dag i for liten grad har sikret oppfølgingen av rundskrivet til sosialtjenesteloven⁷: Barns deltakelse i fritidsaktiviteter er her nevnt under flere punkter - pk 4.18.2.6 Barnefamilier, 4.18.2.39 Fritidsaktiviteter, 4.18.1.1 Forsvarlig livsopphold, 4.17.1 [Kartlegging], 4.18.2.36 Klær og sko og 5.43.2.1 [Innhenting av opplysninger]. Til tross for at rundskrivet er tydelig i sitt innhold, ser vi med bekymring på hvorvidt rundskrivet i tilstrekkelig grad følges opp i NAVs praksis.

Fra NDFU sin side vil vi be ekspertgruppen undersøke i hvilken grad barn i familier som er mottakere av økonomisk stønad til livsopphold deltar i fritidsaktiviteter, om støtte til fritidsaktiviteter inngår i stønad til livsopphold, og hva som eventuelt er grunnen til at støtte ikke blir gitt eller har blitt tilbudt i de tilfeller der barn ikke deltar i fritidsaktivitet. Videre at det undersøkes i hvilken grad det er rutiner på kommunenivå som sikrer at behov for deltakelse i fritidsaktivitet blir undersøkt som del av kartleggingen av barn og unges behov i familier som er mottakere av økonomisk stønad til livsopphold

⁷ <https://lovdata.no/nav/rundskriv/r35-00>